

Begravningsombudens möte vid SKKF:s rikskonferens i Linköping, 22 maj 2018.

1. Uppföljning av vad som diskuterades vid rikskonferensen i Örebro 16 maj 2017

– *Metallåtervinningen*: Fungerar, inget nytt att tillföra.

– *Ändringar i sekretesslagen*: Rullar på, inget nytt sedan ändringarna trädde i kraft.

– *Kyrkoantikvarisk ersättning*: Sedan träffen i Örebro har Svenska kyrkan har bestämt att den kyrkoantikvariska ersättningen fortsättningsvis primärt ska användas för byggnader, och inte till underhålls- och bevarandearbete inom begravningsverksamheten. Sådant arbete ska bekostas av begravningsavgiften, menar kyrkan.

Vad kulturdepartementet säger om att kyrkan självsvåldigt gjort en sådan avgränsning är oklart.

Enligt kammarkollegiets representant är det länsstyrelserna och riksantikvarieämbetet som, om det blir diskussion, ska avgöra vad som ska gå på begravningsavgiften och vad som bör falla på den kulturantikvariska ersättningen.

På förekommen anledning meddelade kammarkollegiets representant vidare att alla myndigheter och ämbeten – kammarkollegiet, länsstyrelserna och riksantikvarieämbetet – ska motivera och delge berörda parter sina beslut. Skyldigheten gäller också vid inkomna yrkanden från begravningsombud – kammarkollegiet är skyldiga att svara och att motivera sitt beslut.

Kammarkollegiets representant meddelade också att personalsituationen varit mycket ansträngd. En kollega arbetar numera på en annan avdelning och en annan har gått på mödraledighet.

– *Kremationskostnader*: SKKF:s utredning av krematoriebranschen kom sommaren 2017 och finns att läsa på www.skkf.se

2. Kostnader vid gravsättning i samband med omgrävning

Vem är det som betalar vid en omgrävning, där huvudmannen har extra kostnader i form av till exempel maskiner för att lyfta bort gravanordningar och sedan återställer detta efter gravsättning i en familjegrav – är det huvudmannen eller är det dödsboet? Det finns olika synpunkter och olika ställningstagande kring detta.

SKKF:s uppfattning är att om det inte står med i avtalet med gravrättsinnehavaren att kostnader tillkommer vid en omgrävning, så ska kostnaderna bäras av huvudmannen. Om frågan inte är reglerad i avtalet och det blir en tvist, så äger huvudmannen knappast tolkningsföreträde. Se bl.a. rättsfallet avseende Lidingö församling.

Enligt ombuden är dock Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, SKAO, inte av samma uppfattning. Att två auktoriteter inom branschen säger olika saker upplevs som problematiskt. Ombuden uppmanade SKKF att försöka nå en samsyn med SKAO i dessa ärenden.

Det framkom också att vissa församlingar och pastorat tar ut en avgift vid begravn timer i grav med begränsad gravrätt, till exempel askgravlund. På sina håll lär dessutom dessa pengar inte tillfalla begravn timer verksamheten, utan hamna i kyrkans kassa.

Enligt SKKF är det rimligt att huvudmannen debiterar dödsboet vissa kostnader i samband med gravsättning i till exempel askgravlund. Namnplattan vid en askgrav är till exempel frivillig, men om man vill ha en sådan får man betala för den. Summan varierar beroende på teknik och huvudman, men kan kosta från cirka 1500 kronor upp till några tusen. Däremot ingår naturligtvis själva nedsättningen av askan i begravn timer avgiften.

Om det i övrigt ska utgå några kostnader för begränsade gravrätter så ska det vara fråga om att det utförs ett löpande underhåll av planteringar eller dylikt, för vilket det finns en faktisk kostnad. Givetvis ska dock pengarna gå till rätt ställe, dvs till begravn timer verksamheten.

3. Målen och visioner för ombudens arbete

Grunden är det som står om ombuden i begravningslagen (10 kap) och begravningsförordningen (§§ 49-58A).

De församlade ombudens förslag till mål för arbetet:

- Att finnas med på kommunens hemsida och den kyrkliga huvudmannens hemsida med namn och telefonnummer samt en kort beskrivning av uppdraget.
- Att skapa ett nätverksforum på Internet där begravningsombuden kan utbyta erfarenheter och ställa frågor till varandra. Peter Fischier ska undersöka om SKKF kan erbjuda ett sådant forum på sin hemsida. Alternativt skulle en sådan plattform kunna skapas genom slutna användargrupper på LinkedIn eller Facebook, med SKKF som administratör.
- Att huvudmän och ombud samverkar. Det är inte ovanligt att huvudmannen inte känner till eller aldrig har träffat sitt ombud. Ofta beror det tyvärr på att begravningsombudet inte sköter sitt uppdrag och uteblir från sammanträden och möten där de borde sitta med.

De församlade ombudens förslag till visioner för arbetet:

- Att ombuden tillsammans med huvudmannen ska arbeta för att på bästa sätt serva tredje man.
- Att bli kända av tredje man.
- Att det formuleras en "god begravningsombudssed", på samma sätt som det för revisorer finns en god revisionssed. Där bör man skriva ned vad ett begravningsombud ska och inte ska göra, vad ombuden har rätt att göra och hur de ska arbeta. Ett ombud kom med förslaget "auktoriserade begravningsombud"

4. Hur samverkar vi?

Begravningsombuden har att möta och samverka med tredje man, begravningshuvudmannen, primärkommunen, revisorer, länsstyrelsen, kammarkollegiet, begravningsbyråer samt företrädare för andra trossamfund.

Vid dessa kontakter är det viktigt att man använder språk och begrepp som förstås av de inblandade parterna. Tydlighet i kommunikationen är viktig.

5. Marknadsföring av ombud

Se till att man finns med på kommunens och huvudmannens hemsida.

Att kontakta lokala tidningar och berätta om sin verksamhet som begravningsombud kan leda till en artikel och därigenom att man når ut till allmänheten.

I Göteborg har huvudmannen bekostat upptryckning av ett litet informationsblad som berättar om ombudens verksamhet samt vad som ingår och inte ingår i begravningsavgiften. Informationsbladen kan begravningsombuden dela ut bland allmänheten.

6. Kort om dataskyddsdirektivet GDPR

Dataskyddsdirektivet GDPR är en väldigt komplicerad lagstiftning som träder i kraft 25 maj 2018. Det kan bli höga böter om man inte följer regelverket. Lagstiftningen får följder för församlingar och pastorat och kommer att medföra ökade kostnader för huvudmannen. Bland annat måste man rättsligt kunna motivera varför man upprätthåller ett register med personuppgifter. Aktivt samtycke

måste inhämtas via ett kontraktliknande förfarande, där den som upprätthåller registret noga informerar om bland annat vilka uppgifter som registreras, vad de ska användas till, hur länge uppgifterna sparas, hur de kan korrigeras och hur man går tillväga för få sina uppgifter strukna ur registret.

I sammanhanget utgör ett gravrättsregister inga problem, eftersom huvudmannen är förpliktad att föra ett sådant (den rättsliga grunden utgörs då av en rättslig förpliktelse). Men med hänsyn till kostnads- och ansvarsfrågan bör även alla andra register som huvudmannen eventuellt för tas under övervägande.

7. Övriga frågor

– Hur får huvudmannen sina kostnader täckta vid begravning av icke folkbokförda?

Utgångspunkten är att det är dödsboet som ska stå för kostnaderna men om medel saknas så är det kommunen som ska betala och begravningshuvudmannen bör ha ett avtal med kommunen om vilken ersättning som ska utgå i dessa fall.

Ekonomiskt bistånd vid begravning faller under Socialtjänstlagen. Socialstyrelsen anger riktlinjer för vilken ersättning som ska utgå. Men kommunerna kan ange egna riktlinjer för hur mycket en begravning ska kosta. Dessa riktlinjer är ofta felaktiga och stämmer inte överens med gällande lagstiftning. Den som inte är nöjd med kommunens ersättningsnivåer kan överklaga ärendet till förvaltningsrätten och sen till kammarrätten.

– Vad händer om ombudet är sjukt just när huvudmannens årsredovisning ska granskas och därför inte kan skicka in sitt utlåtande i tid?

Kontakta länsstyrelsen och säg hur det ligger till och hör hur de tycker att du som ombud ska göra.

– Har kyrkorådet rätt att neka att ombud åker på kurser och konferenser?

Begravningslagen anger att huvudmannen ska betala den utbildning ombuden behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Om utbildningen är motiverad så kan kyrkorådet alltså inte neka ombudet att delta i utbildningen och få sina kostnader täckta. Skulle en sådan situation uppstå bör begravningsombudet vända sig till länsstyrelsen och påtala missförhållandena.

– Kan ett ombud sköta 14 uppdrag och är det lämpligt?

På sina hålla är det svårt att rekrytera begravningsombud och det kan vara en anledning till att någon får ta på sig så många uppdrag, även om det kanske inte är det optimala.

– Behov av systematisk studie av vad medborgarna anser om begravningsverksamheten

Det görs många undersökningar av hur medborgarna upplever olika delar av kommunens verksamhet, men det saknas helt när det gäller begravningsverksamheten. Informationen är speciellt viktigt nu när befolkningssammansättningen genomgår stora förändringar som begravningsverksamheten måste förhålla sig till. Begravningsombuden skulle vara betjänta av sådan systematisk kunskap om vad medborgarna anser om begravningsverksamheten.

Andra frågor som togs upp löpande under mötet utanför den egentliga agendan

När församlingarna upphandlar revisionstjänsterna så bör det formuleras i uppdraget för revisorerna att de ska samråda med begravningsombuden.

Enligt Staffan Yngvesson, SKKF, använder de auktoriserade revisorerna sig vanligen av en färdigformulerad mall som beskriver deras uppdrag. Den bör i dessa fall kompletteras med att dialogen i enlighet med begravningslagen ska föras med begravningsombudet. Detta är något som

kanske varken kyrkoherden eller den auktoriserade revisorn tänker på och därför är det viktigt att begravningsombuden gör församlingen uppmärksamma på detta.

Det framkom att ombuden tycker att tillfället att träffas vid SKKF:s rikskonferens är bra, men att tiden är knapp och att både diskussioner och svar därigenom ibland blir ytliga. Det framkom önskemål om ett eget två-dagars möte bara för begravningsombud för att bereda tid för fördjupning. Sådana träffar bör i så fall utformas som en utbildning, för att möjliggöra för ombuden att få sina kostnader täckta av huvudmannen. SKKF ska undersöka möjligheten att arrangera en sådan utbildning eller att utveckla förbundets redan existerande endagars utbildning för begravningsombud till att svara upp mot dessa behov.

Kammarkollegiets representant lämnade en uppmaning till de församlade ombuden:

– Uppdatera era adressuppgifter och mejladresser till oss på kammarkollegiet. Gör det genom att skicka ett mejl. Då blir det lättare för oss att hålla kontakt med er.